

No gramatiskās tulkošanas metodes līdz komunikatīvajai pieejai: pārskats par LATS apgūvē izmantotajām metodēm un pieejām un to lietojumu mūsdienās

Inga Laizāne

Rīgas Stradiņa universitāte, Valodu centrs, Latvija

Ievads. Mācību līdzekļi ir noderīgi sava laikmeta liecinieki. Tie sniedz informāciju gan par valodas mācīšanas tradīcijām, gan arī par mērķauditoriju.

Konkrētas metodes un pieejas, kas parādās latviešu valodas kā svešvalodas (LATS) mācību grāmatās, lielā mērā tikušas balstītas uz tipiskajām svešvalodu apguves metodēm, dažādos laika posmos atklājot mācību grāmatu autoru izpratni par to, kas vislabāk der tieši latviešu valodas kā svešvalodas apguvei.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir parādīt metodiskās domas attīstību, kas atklājas LATS apguvei paredzētajos mācību līdzekļos, uzsverot, kādas bijušas dominējošās pieejas un metodes valodas apgūvē un kā laika gaitā ir mainījusies izpratne par LATS apguvi un mācību satura atspoguļošanu mācību grāmatās. Apkopojot katras metodes un pieejas būtiskākos principus, tiks norādīts, kādi elementi var tikt izmantoti LATS apgūvē mūsdienās, īpaši darbā ar RSU ārvalstu studentiem.

Pētījumam ir apkopoti teorētiskie materiāli par valodas apguves pieejām un metodēm gan latviešu, gan angļu valodā, kas papildināti ar darba autores personīgo pieredzi.

Mācību līdzekļu kontentanalīze ir pētniecības metode, kas atklāj gan valodas mācību saturu, gan arī pieejas un metodes, ar kurām mācību līdzekļu autori iztēlojas valodas apguvi.

Rezultāti. Gramatiskā tulkošana ilgu laiku bija galvenā svešvalodu mācīšanas metode, un šīs metodes elementi valodu mācīšanā pastāv arī mūsdienās, tostarp LATS apgūvē, turklāt daži no tiem, piemēram, tulkošana, var tikt veiksmīgi izmantoti valodas apguves stundās.

Nepietiekami izprasta komunikatīvā pieeja liek LATS pedagogiem domāt, ka tā neder latviešu valodas kā svešvalodas apguvei, taču, pārskatot komunikatīvās pieejas principus, var secināt, ka tā iekļauj arī gramatikas apguvi un tulkošanas uzdevumus, kas bieži netiek saistīti ar komunikatīvās pieejas būtību.

Secinājumi. Pārskatot valodas teoriju ietekmi uz LATS apguves attīstību un sasaistot to ar LATS mācību līdzekļiem, var redzēt ideju attīstību, sākot no strukturālisma pieejas un gramatiskās tulkošanas metodes līdz funkcionālajai un komunikatīvajai pieejai mūsdienās. Trimdā izdotos mācību līdzekļus var raksturot kā strukturālisma pieejā balstītus mācību līdzekļus, kas izmantojami galvenokārt gramatiskās tulkošanas metodei un audiolingvālajai metodei. Laika gaitā svešvalodu mācīšanas praksē strukturālo pieeju valodas apguvei aizstāj saziņas un funkciju pieeja, kas ietekmē to, ka arī LATS apguvei paredzētajos mācību līdzekļos tiek īstenota ideja par komunikatīvi orientētu pieeju valodas apgūvē.